

Главни елементи дискусије који су утицали на закључак

Топлица Спасојевић, председник Удружења корпоративних директора Србије, отворио је скуп разматрањем ефеката транзиције и нагласио да је изостало стварање новог система вредности, за који је неопходан договор привредника и синдиката. Предложио је пет корака за постизање послекризног раста:

- продубити дијалог привреде и политике стварањем економског савета Владе;
- реструктурирати државну управу и јавни сектор ради постизања одговорности, ефикасности и професионализације;
- створити конкурентну пословну климу у складу са препорукама Беле књиге Савета страних инвеститора и Сиве књиге НАЛЕД;
- институционализовати финансијску подршку предузетништву уз девизу ”Извести или умрети”;
- посветити се образовању и државне управе и привреде.

Др Мирко Цветковић, председник Владе Републике Србије, у свом говору нагласио је историјски тренутак и прилику Србије да ове године постане званични кандидат за чланство у Европској унији, значај договора са Међународним монетарним фондом и потенцијал који има пољопривреда. Закључио је да је циљ Владе «водити одговорну економску политику, штедети ресурсе којима располажемо и улагати у будућност ове земље».

Проф. др Драган Ђуричин, председник Савеза економиста Србије, описао је ризике недовршене транзиције у Србије и нагласио хитност озбиљнијих реформи. Предложио је Стратегијску мапу са шест перспектива као алат за формулисање и примену Стратегије развоја Србија 2020. Већи број релевантних перспектива је са „пословне стране“, односно респектује интересе привредних субјеката.

Млађан Динкић, бивши потпредседник Владе Републике Србије и председник странке Уједињени региони Србије усредредио се на мере за привлачење конкурентних извозно-оријентисаних инвеститора као пут за унапређење трговинског биланса и развој Србије. Такође је истакао значај унапређене пословне климе и инфраструктуре, јер инвеститори тренутно граде фабрике скоро искључиво уз Коридор 10.

Др Дејан Шошкић, гувернер Народне банке Србије изнео је следеће:

- Стабилност цена представља основни циљ Народне банке Србије;
- НБС је у режиму циљања инфлације и примењује политику руковођенопливајућег девизног курса;
- НБС ће предузети све неопходне мере из своје надлежности како би се обезбедило да инфлација у средњем року буде у границама дозвољеног одступања од циља. Краткорочна одступања инфлације од циља су могућа услед егзогених шокова. Као и до сада, монетарна политика неће реаговати на примарне ефекте шокова, већ на њихове секундарне ефекте;

- На основу анализе актуелних економских кретања и фебруарске пројекције инфлације, у наредном периоду пре може да дође до повећања или задржавања на садашњем нивоу него до смањења референтне каматне стопе.
- Увођење правила фискалне одговорности допринеће ефикаснијој координацији монетарне и фискалне политике;
- Кључни изазови у наредном периоду представљају: усидравање инфлационих очекивања; раст контролисаних цена; екстерни ценовни шокови (енергија, храна); смањивање волатилности цена пољопривредних производа и спровођење договорене фискалне политике и структурних реформи.

Искуства региона и Европске уније са циљем превазилажења економске кризе, које су пренели **др Даница Пург**, **др Љубо Јурчић** и **др Драган Микеревић**, састоје се у следећем:

- неопходно је поједноставити прописе и на тај начин учинити пословну климу привлачнијом;
- структурне мере садрже и одређене тешке одлуке као што је озбиљна реформа пензионог система и реструктуирање јавног сектора који одликује презапосленост; нпр у Хрватској само 800000 људи ствара реалну вредност за 3,5 милиона становника а сличан је однос и у Србији;
- приватизација није створила предузетнике већ тржиште некретнина у највећој мери, те треба увести мере за подстицање предузетништва а не гушити предузетнике дажбинама како би се наставила неинвестициона јавна потрошња;
- одржив развој подразумева и већи степен корпоративног управљања и пословну етику руководиоца, државних и приватних;
- захтева се консолидација јавних финансија и већа транспарентност и одговорност у управљању средствима пореских обвезника;
- подстицање иновација је једини пут ка повећању стандарда;
- ЕУ није циљ сам по себи већ многе реформе морамо предузети како би предузећа била успешнија и имали производе које тржиште жели.

Потпредседник Владе Божидар Ђелић нагласио је значај сарадње са Хашким трибуналом, унапређеног Закона о планирању и изградњи који такође на извесан начин решава питање реституције, Дунавске стратегије и инклузије Рома, као и финансијске подршке ЕУ за реформе у процесу приступања Србије ЕУ.

Амбасадор ЕУ Венсан Дежер као и други амбасадори који су учествовали на скупу – **амбасадорка САД Мери Ворлик**, **Швајцарске Ервин Хофер** и **Немачке Волфрам Мас**, изразили су подршку Србији на путу ка ЕУ, с тим да је немачки амбасадор изјавио да је примена донетих прописа у Србији веома слаба, а амбасадорка САД нагласила да је потребно решити питање реституције, и уопште питање својинских права и грађевинских дозвола како би се послала порука правне сигурности која је кључна инвеститорима. Такође је истакла значај дијалога ради решавања отворених питања у вези са Косовом.

Представници привредника **Топлица Спасојевић, Драгољуб Вукадиновић, Слободан Петровић, Милош Бугарин и Бранислав Грујић** нагласили су потребу за бољим дијалогом са Владом у погледу економских реформи, а посебно у спровођењу мера које се донесу као што је Свеобухватна регулаторна реформа и Акциони план за унапређење конкурентности. Сви су нагласили да је крајње време да се делује а не само прича о стратегијама, што је господин Вукадиновић, директор предузећа Металац и потпредседник Савета за конкурентност описао као ”жути картон” за Владу Србије. **Душан Бајатовић**, директор Србијагаса закључио је да је боље да Влада ефикасније управља буџетом који има него да неселективно спроводи социјалну политику.

Слободан Петровић, директор Имлека посебно се жалио на процедуре хитних јавних набавки и рада антимонополске комисије без права на жалбу, што је нагласио да није у складу са европским нормама. Каснији панел о концентрацији тржишта, у коме су учествовали и професори **Весна Бесаревић и Мирољуб Лабус**, прерастао је у расправу у вези са овим питањем где Комисија за заштиту конкуренције има супротан став. Закључак је био да правна анализа мора да подразумева и озбиљну економску анализу у погледу концентрације тржишта и да су и регулаторне агенције подложне критици. **Др Драган Лончар** пружио је конкретан предлог методологије која може да се употреби ради прецизније економске анализе од стране Комисије за заштиту конкуренције.

Страни инвеститори, директор Фиата у Србији **Ђовани ди Филипис**, финансијски директор ВВП Мобајл **Роланд Хајднер**, председница извршног одбора Прокредит Банке **Светлана Толмачева** били су позитивни у односу на своја искуства у Србији. Ди Филипис је изјавио да они сада обучавају раднике јер им требају другачије техничке вештине од оних које поседују али да производња одлично напредује. Хајднер је нагласио да страни улагачи не воле изненађења као што је у њиховом случају био порез на мобилне телефоне, као и да је потребан бољи одговор власти на одређене проблеме, односно боље спровођење мера које су у домену Владе (*follow-up*). Директорка Банка Интеза **Драгиња Ђурић** и државна секретарка Министарства за економију и регионални развој **Весна Арсић** водиле су овај панел и закључиле да све што страни инвеститори очекују су једнака правила за све која се једнако спроводе, као и да су они мотор развоја Србије. Директор Ерсте банке **Славко Царић**, као и представници грчких инвеститора на каснијем панелу (**Симеон Цомокос**, председник Грчко-српског пословног савета, **Јоанис Пападакис**, вицегувернер Банке Грчке, **Филипос Караманолис**, председник извршног одбора Еуробанке ЕФГ и **Јоргос Папанастасиу**, председник извршног одбора Алфа банке) такође су пренели позитивна искуства и истакли да планирају веће а не мање инвестиције у наредном периоду.

Сличну поруку су имала осигуравајућа друштва, али су истакли и значај развоја добровољног осигурања у Србији, за који је потребан и подстицај државе путем одређених пореских олакшица и јачања свести становништва у погледу животног осигурања. Велика расправа се водила и о потреби приватизације Дунав осигурања

ради стварања конкурентније климе у сфери осигурања имовине. Раст осигурања би био вид штедње која може да послужи за неопходно потребне инвестиције.

Шеф канцеларије Светске Банке у Србији Лу Брефор, најавио је дубљу анализу Светске Банке у виду такозваног ”Економског меморандума за Србију” која ће да настоји да проучи могуће прилике раста које се налазе у пољопривреди, индустрији, економији знања, саобраћајним мрежама и логистици, и енергетици. И господин Брефор је као кључну претпоставку развоја издвојио политичку храброст да се спроведу реформе које нису увек популарне али доносе дугорочне добити земљи.

Представник Међународног монетарног фонда у Србији Богдан Лисоволик похвалио је позитивне кораке у јачању фискалне одговорности у Србији али као забрињавајуће истакао слабост реформе јавног сектора и пензионог система. Истакао је да нови модел економског раста мора да се заснива на извозу а не на потрошњи, што захтева горе наведене структурне реформе, побољшање пословне климе и унапређење ефикасности државних институција и јавног сектора.

Расправу на ову тему водили су професори **Јури Бајец, Душан Вујовић, Павле Петровић, Бошко Живковић, као и директор банке Хипо Алпе Адриа Владимир Чупић**, који су се сложили са констатацијама господе Лисоволика и посебно истакли:

- да је потребно повећати ефикасност српских предузећа;
- да је подстицање штедње такође извор раста али да штедња у динарима захтева веће поверење у власт и институције што захтева време;
- те да ”уместо да доводимо за руку поједине инвеститоре боље је да поправимо институције и пословну климу да долазе сами”.

Проф. др Душан Вујовић нагласио је да концепт Србија 2020 који је предложио тим који је предводио председник Србије Борис Тадић није реалистичан јер подразумева озбиљне институционалне промене које морају одмах бити покренуте. Препреке институционалним реформама јесте начин финансирања политичких странака који је тренутно ”уграђен у све системе”.

Традиционални панел скупа Савеза економиста Србије, на тему шта је урађено, а шта није и шта би требало да буде урађено, на које одговарају економски представници власти, опозиције као и пређашњи економски министри (учествовали су **Александар Влаховић, народни посланик и партнер у Еки инвестмент и бивши министар за приватизацију; Божидар Ђелић, потпредседник Владе, Владислав Цветковић, директор Агенције за приватизацију Републике Србије, Ненад Поповић, председник АБС Електро и представник Демократске странке Србије, као и проф. Дејан Миљковић, представник Српске напредне странке**) за главну тему имао је реформу јавног сектора у Србији. Панелисти нису конкретно одговорили на ову тему већ се водила расправа о политичком популизму и потреби за храбријим реформама у овом сектору. Директор Агенције за приватизацију Цветковић јесте дао пример Агенције која је смањила број запослених за 42 одсто и преусмерила своје пословање новим потребама реструктурирања.

Панел посвећен регионалном развоју истакао је:

- приоритет улагања у Коридор 10 ради равномернијег регионалног развоја (уз детаљну презентацију **бивше министарке за Национални инвестициони план Верице Калановић**);
- потребу спровођења индустријске политике која ће пружити подршку иновацијама и бољој спрези између привреде и просвете (уз детаљну презентацију **директора Завода за регионални развој Едварда Јакопина**);
- значај туризма за економски раст привреде (**државни секретар Горан Петковић**);
- потребу за професионализацијом јавне управе и унапређењем ефикасности услуга јавног сектора за привреду (**проф. др Ана С. Трбовић, ФЕФА**);
- значај развоја инфраструктуре информационо-комуникационе технологије за раст услуга са вишом додатом вредности (**Александар Бакоч, директор фирме Алготек**);
- позитивне помаке појединих општина које су унапредиле процедуре и добиле сертификат унапређеног пословања као потврду и које на тај начин успешније привлаче инвестиције (**Виолета Јовановић, директорка НАЛЕД**).

На крају скупа су еминентни професори у пензији **проф. др Стојан Дабић, проф. др Никола Стевановић, проф. др Љубиша Адамовић**, као и почасни директор Таркета за Источну Европу **Никола Павичић** истакли значај институционалног памћења и поука, али и креативности коју доноси младост, укључујући и грешке које праве.

КОМИСИЈА ЗА ЗАКЉУЧКЕ

Топлица Спасојевић, председник Удружења корпоративних директора Србије
проф. др Ана С. Трбовић, члан Извршног председништва Савеза економиста Србије

На Копаонику, 3.3.2011. године